

FIȘA DISCIPLINEI, 2021-2022

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Departamentul de Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie (interdisciplinar cu domeniul Psihologie)
1.5 Ciclu de studii	Master
1.6 Specializarea/Programul de studii	<i>Consiliere pastorală și asistență psihosocială Doctrină și hermeneutică și istorie bisericească Pastorație și viață liturgică</i>

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Aspecte fundamentale ale antropologiei creștine	2.2 Cod disciplină	OMR5001
2.3 Titularul activităților de curs	Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș		
2.4 Titularul activităților de seminar	Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș		
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	1
2.7 Tipul de evaluare	E	2.8 Regimul disciplinei	O
2.9 Felul disciplinei	DF		

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					18
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					21
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					0
Total ore activități individuale					83
3.7 Total ore studiu individual	83				
3.8 Total ore din planul de învățământ	42				
3.9 Total ore pe semestru	125				
3.10 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Nu este cazul
4.2 de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Frecvențarea cursului în proporție de minim 70%. Studentii se vor prezenta la cursuri și seminarii cu telefoanele mobile închise
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Frecvențarea seminariilor în proporție de cel puțin 70%. Termenul predării și susținerii lucrării de seminar este stabilit de titular de comun acord cu studenții. Nu se acceptă cererile de amânare decât pe motive obiectiv întemeiate. Nu sunt acceptate lucrările care nu sunt elaborate în conformitate cu exigențele și metodologia de elaborare și expunere a unei lucrări științifice (studierea temei pe baza bibliografiei indicate și expunerea cu respectarea metodologiei citării).

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să cunoască terminologia de specialitate utilizată în antropologia creștină; • Să demonstreze capacitatea de folosire adecvată a noțiunilor de antropologie creștină; • Să își formeze capacitatea de înțelegere și predare a învățaturii creștine despre om în contextul cultural al societății contemporane; • Să își formeze capacitatea de contraargumentare și de susținere a concepției creștine despre om în raport cu alte curente antropologice • Să dezvolte deprinderi de utilizare corectă a rațiunii în explicarea și predarea unor adevăruri de credință • Să identifice și să aleagă metodele optime de predare și transmitere a conceptelor fundamentale ale antropologiei creștine
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să demonstreze preocuparea pentru perfecționarea rezultatelor activității profesionale prin asumarea de roluri într-o echipă multidisciplinară de muncă; • Să asume implicarea în activități de cercetare, cum ar fi: documentarea, elaborarea unor sinteze bibliografice adecvate, eventual a unor referate și articole de specialitate; • Să participe la proiecte, având caracter științific și să demonstreze capacitatea de a identifica oportunități pentru propria formare profesională în viitor. • Aplicarea spiritului critic, bazat pe argumente și informații preluate din texte • Analiza și interpretarea textelor • Comparația și sinteza mai multor texte care dezbat aceeași temă

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea concepției creștine despre om în contextul cultural al lumii contemporane.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să înțeleagă bazele revelaționale ale antropologiei creștine. • Să înțeleagă specificul concepției creștine despre om, creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. • Să înțeleagă constituția dihotomică a omului și menirea sa în raport cu Dumnezeu și cu lumea. • Să cunoască și concepțiile despre om din alte culturi și religii, care în raport cu viziunea antropologică creștină, apar ca fiind reductive sau unilaterale. • Să dezvolte abilitățile argumentative ale studenților în sensul obiectivelor precizate anterior.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Curs introductiv. a) Specificul și conceptele fundamentale ale antropologiei creștine. b) Antropologia creștină – parte a teologiei dogmatice c) Capacitatea explicativă a antropologiei creștine și implicațiile ei spirituale. Valoarea și măsura omului.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
2. Triadologia și cosmologia – premise ale antropologiei creștine a) Motivul și scopul creației lumii. b) Crearea lumii din nimic – o abordare biblică și patristică. c) Crearea lumii și solidaritatea omului cu semenii lui și cu natura (Pr. Dumitru Stăniloae) d) Lumea, operă rațională a lui Dumnezeu pe măsura rațiunii umane în progres continuu spre sensuri tot mai înalte ale ei (Pr. Dumitru Stăniloae) e) Lumea ca dar al lui Dumnezeu implicând crucea (Pr.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri, 4 ore

Dumitru Stăniloae)		
3. Crearea omului și chipul lui Dumnezeu din om a) crearea omului – act special al lui Dumnezeu b) crearea omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu; accepțiuni ale chipului lui Dumnezeu din om. c) constituția hristologică a omului	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
4. Constituția dihotomică a omului: trup și suflet a) dihotomism sau trihotomism? b) omul trupesc, omul psihic și omul duhovnicesc	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
5. Originea neamului omenesc și originea sufletului a) concepția monogenică cu privire la originea omului b) teorii privind originea sufletului: teoria preexistenței, traducianismul, creaționismul.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
6. Menirea sau scopul omului: a) îndumnezeirea și unirea sa cu Dumnezeu prin hristificare și înduhovnicire b) transfigurarea și unificarea creației în Dumnezeu.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
7. Starea primordială a omului a) paradoxul libertății b) caracterul ambivalent al stării primordiale (al nemuririi și nestricăciunii)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
8. Căderea omului și distorsionarea chipului lui Dumnezeu din om a) în raport cu Dumnezeu, cu sine însuși și cu lumea b) caracterul ambiguu, contradictoriu și amăgitor al stării căzute a omului (Pr. Dumitru Stăniloae)	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
9. a) Înțelesul „pomului cunoștinței binelui și răului” și al „pomului vieții” în viziunea Sfinților Părinți b) Înțelesul „hainelor de piele” în concepția Sfinților Părinți și în teologia contemporană (Pannayotis Nellas). Spre o antropologie a transfigurării.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
10. Păcatul strămoșesc a) urmările păcatului strămoșesc b) universalitatea păcatului strămoșesc c) transmiterea păcatului strămoșesc	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
11. Patru poziții actuale în dialogul dintre teologie și știință: conflict, contrast, contact și confirmare, cu referințe speciale la problematica antropologică.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
12. Creație, creaționism și evoluționism. Confruntarea modelelor cosmologice existente azi cu doctrina Bisericii	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
13. Ideea transcendentalului în teologie și capacitatea ei explicativă și euristică în antropologie.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore

Bibliografie

1. Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1978, 1997, 2003
2. Vladimir Losski, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 2006.
3. Sf. Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-om. Abisurile și culmile filozofiei*, ediția a 2-a revizuită, Ed. Sophia, București, 2010.
4. Nikos A. Matsoukas, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, vol. II, trad. de Nicușor Deciu, Ed. Bizantină, București, 2006
5. Panayotis Nellas, *Omul - animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, trad. diac. Ioan I. Ica jr., Editura Deisis, Sibiu, 2002.
6. Hilarion Alfeyev, *Taina credinței. Introducere în Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2014.
7. Karl Christian Felmy, *Dogmatica experienței eclesiale*, trad. de pr. prof. dr. Ioan Ică sr., Editura Deisis, Sibiu, 1999
8. Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa*, Editura IBMBOR, București, 1996.
9. Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul*, Editura Sophia, București, 2005.
10. Lars Thunberg, *Omul și cosmosul în viziunea Sf. Maxim Mărturisitorul*, Ed. IBMBOR, București, 1999
11. Arhim. Sofronie Saharov, *Nașterea întru Împărăția cea neclătită*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003.
12. Pr. Ion Bria, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, Ed. România Creștină, București, 1999
13. Pr. Andre Scrima, *Antropologia apofatică*, Editura Humanitas, București, 2005.
14. Pr. Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator*, Ed. IBMBOR, București, 2005.
15. Valer Bel, *Omul colaborator cu Dumnezeu în cadrul creației*, în *Medicii și Biserica*, nr. IV, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006
16. Ierotheos, Mitropolitul Nafaktosului, *Dogmatica empirică după învățăturile prin viu grai ale părintelui Ioannis Romanidis*, volumul II, Dumnezeuul treimic – Crearea lumii – Căderea – Întruparea – Biserica – Viața după moarte, Editura Doxologia, Iași, 2014.
17. Ioannis Romanides, *Păcatul strămoșesc*, traducere de Gabriel Mândrilă, Editura Sophia, București, 2017.
18. J. F. Haught, *Știință și religie de la conflict la dialog*, Editura XXI: Eonul dogmatic, București, 2002.
19. Francisc S. Collins, *Limbaajul lui Dumnezeu. Un om de știință aduce dovezi în sprijinul credinței*, Editura Curtea Veche, București, 2009.
20. Grigore Dinu Moș, „Sfinții trei ierarhi în raport cu știința epocii lor și actualitatea viziunii lor”, în *Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al tradiției* (Simpozionul internațional de Teologie, Istorie și Muzicologie, 13-16 noiembrie 2016, Cluj-Napoca), Editori: pr. prof. dr. Vasile Stanciu, pr. conf. dr. Cristian Sonea, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017, pp. 267-278.
21. Grigore Dinu Moș, *Asumarea transcendentala a vinei. Eseu despre transmiterea păcatului strămoșesc*, Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2013.
22. Grigore Dinu Moș, „Idea transcendentului în teologie. Prolegomene”, în *Caiete de Dogmatică*, vol I: Arhitectonică și apofatism (ediție electronică), Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2020.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Aprofundarea tematicilor cursului. Precizări terminologice: ipostas, persoană, ființă, esență, natură; creație / emanație; chip și asemănare; iubire și libertate.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
2. Logosul divin și raționalitatea creației. Cosmologia autonomă și cosmologia teonomă.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
3. Aprofundarea antropologiei părintelui Dumitru Stăniloae din perspectiva dialogului teologiei cu știința	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
4. Omul și îngerul. Comparație din perspectiva raportului dintre timp și eon și cu privire la „chipul și asemănarea” lui Dumnezeu.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
5. Omul trupesc, omul psihic și omul duhovnicesc în viziunea Sf. Apostol Pavel și a părinților filocalici. Implicații în spiritualitate și în psihologie.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
6. Stările psihice și stările de duh. Diferențe,	Participare activă,	1 seminar, 1 oră

interconexiuni, dinamică.	referate, brainstorming	
7. Repere patristice în dialogul dintre teologie și știință: a) Poziția sfinților părinți din secolul al IV-lea față de știința epocii lor b) Exegeza și hermeneutica patristică a pomilor din mijlocul Edenului și a hainelor de piele c) Omul și cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul d) Viziunea despre om a Sfântului Iustin Popovici și a Cuviosului Sofronie Athonitul	Participare activă, referate, brainstorming	2 seminarii, 2 ore
8. Importanța dogmei căderii omului în teologie. Teorii cu privire la transmiterea păcatului ancestral.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
9. Filosofia ca termen mediu în dialogul dintre teologie și știință	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
10. Interpretarea simbolic-arhetipala a Genezei biblice. Raportul dintre Geneza și Apocalipsă.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
11. Antropologia creștină și antropologia științifică. Creaționism vs evoluționism. Criterii pentru identificarea pozițiilor celor mai apropiate de doctrina Bisericii.	Participare activă, referate, brainstorming	2 seminari, 2 ore
12. Transcendentalitatea omului. Vechiul Adam și Noul Adam. Aprofundarea temei.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminari, 1 oră
Bibliografie suplimentară:		
<ol style="list-style-type: none"> Nicolae Chițescu, Pr. Isidor todoran, Pr. Ion Petreună, Pr. Dumitru Stăniloae, <i>Teologia Dogmatică și Simbolică</i>, vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1958 Pr. Dumitru Stăniloae, <i>Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe</i>, Editura IBMBOR, București, 2002 Vladimir Lossky, <i>Teologia mistică a Bisericii de Răsărit</i> (1944 Paris), trad. de pr. Vasile Răducă, Anastasia, București, 1990. John Meyendorff, <i>Teologia bizantină</i>, Ed. IBMBOR, București, 1996. Ioannis Romanides, <i>Dogmatica patristică ortodoxă. O expunere concisă</i>, trad. Dragos Dasca, Editura Ecclesiast, Sibiu, 2011. Pr. Andrew Louth, <i>Introducere în teologia ortodoxă</i>, Editura Doxologia, Iași, 2014 Paul Evdokimov, <i>Ortodoxia</i>, trad. de IPS Irineu Ion Popa, Ed. IBMBOR, București, 1996 Ioannis Zizioulas, <i>Prelegeri de dogmatică creștină</i>, Editura Sophia, București, 2014. Alexandros Kalomiros, <i>Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului</i>, Ed. Deisis, Sibiu, 1998. Dumitru Popescu, <i>Ortodoxie și contemporaneitate</i>, Ed. Diogene, București, 1996 Doru Costache, <i>Ireverența controversei creaționism vs evoluționism pentru tradiția Bisericii Ortodoxe. Deconstrucție logică și teologică a unui mit modern</i>, în Noua reprezentare a lumii. Studii interdisciplinare, nr.3, Ed. XXI: Eonul dogmatic, București, 2004 Doru Costache, <i>Între Alfa și Omega – spre o teologie ortodoxă a creației</i>, în Tabor, iulie, 2007, pp.35-42 Serafim Rose, <i>Cartea Facerii. Crearea lumii și omul începuturilor</i>, Ed Sofia, București, 2001. George Theokritoff, with Elizabeth Theokritoff, „Genesis and Creation: Toward a Debate”, <i>St Vladtmir's Theological Quarterly</i> 46 4 (2002) 365-90 Denis Alexander, <i>Creație sau evoluție. Trebuie să alegem?</i>, Editura Curtea Veche, București, 2009 Horia Roman Patapievici, <i>Omul recent</i>, Editura Humanitas, București, 2001. Grigore Dinu Moș, „Fundamentele arhetipale ale tainei căsătoriei și primirea harului de către soți”, în <i>In Honorem Pr. Prof. univ. dr. Vasile Stanciu</i>, Editor: Daniel Mocanu, PRESA UNIVERSITARA CLUJEANA, Cluj-Napoca, 2018, pp. 257-262 		

18. „Știința și religia în mentalitatea omului contemporan. Riscurile ideologizării”, <http://www.cceol.com/>, *TABOR*, nr 10, 2014, pp. 74-83.
19. Grigore Dinu Moș, „*Tohu wabohu* în Genesis 1, 2”, <http://www.cceol.com/>, *Studia Theologia Orthodoxa*, vol 62, 2 (2017), pp. 5-20

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoașterea antropologiei creștine, însușirea și utilizarea registrului terminologic și conceptual propriu disciplinei; - Asimilarea informațiilor fundamentale referitoare la crearea, constituția și menirea omului. - Capacitatea de relaționare a informațiilor în perspectiva prezenței și lucrării lui Dumnezeu în creația Sa și a participării omului la prezența și lucrarea lui Dumnezeu - cunoașterea relevanței actuale a antropologiei creștine în raport cu alte concepții antropologice 	Examen oral, condiționat de predarea și susținerea lucrărilor de seminar.	70%
10.5 Seminar/laborator	<ul style="list-style-type: none"> - Înțelegerea și însușirea problematicii tratate la curs și seminar; - Capacitatea de a integra într-un discurs propriu a informațiilor și conceptelor asimilate; - Flexibilitatea în elaborarea lucrărilor/ eseurilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor, precum și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri -Capacitatea analitică, sintetică și critică -Redactarea academică a textului și originalitate 	Elaborarea și susținerea unei lucrări de seminar, repartizate de titularul activităților de seminar, la data stabilită, din cursul semestrului și predarea acestuia în seminarul din penultima săptămână de activitate didactică.	15%
		Participare activă la seminarii, întrebări și răspunsuri pertinente, participare la discuții, la lucrări de grup.	15%
10.6 Standard minim de performanță			

Cunoașterea generală a aspectelor fundamentale ale antropologiei creștine: lumea rațională și transparentă ca dar al iubirii și înțelepciunii lui Dumnezeu, care își găsește sensul în om; omul – cunună a creației, creat după chipul lui Dumnezeu și chemat să devină asemenea lui Dumnezeu prin har; crearea, constituția și starea primordială a omului, căderea omului și urmările acesteia; relevanța antropologiei creștine pentru omul contemporan.

Data completării

26 aprilie 2021

Moș

Semnătura titularului de curs

Pr. conf. dr. Grigore Dinu Moș

Semnătura titularului de seminar

Pr. conf. dr. Grigore-Dinu

Data avizării în departament

.....

Semnătura directorului de departament

Pr. prof. dr. Ștefan Iloaie

